

thl

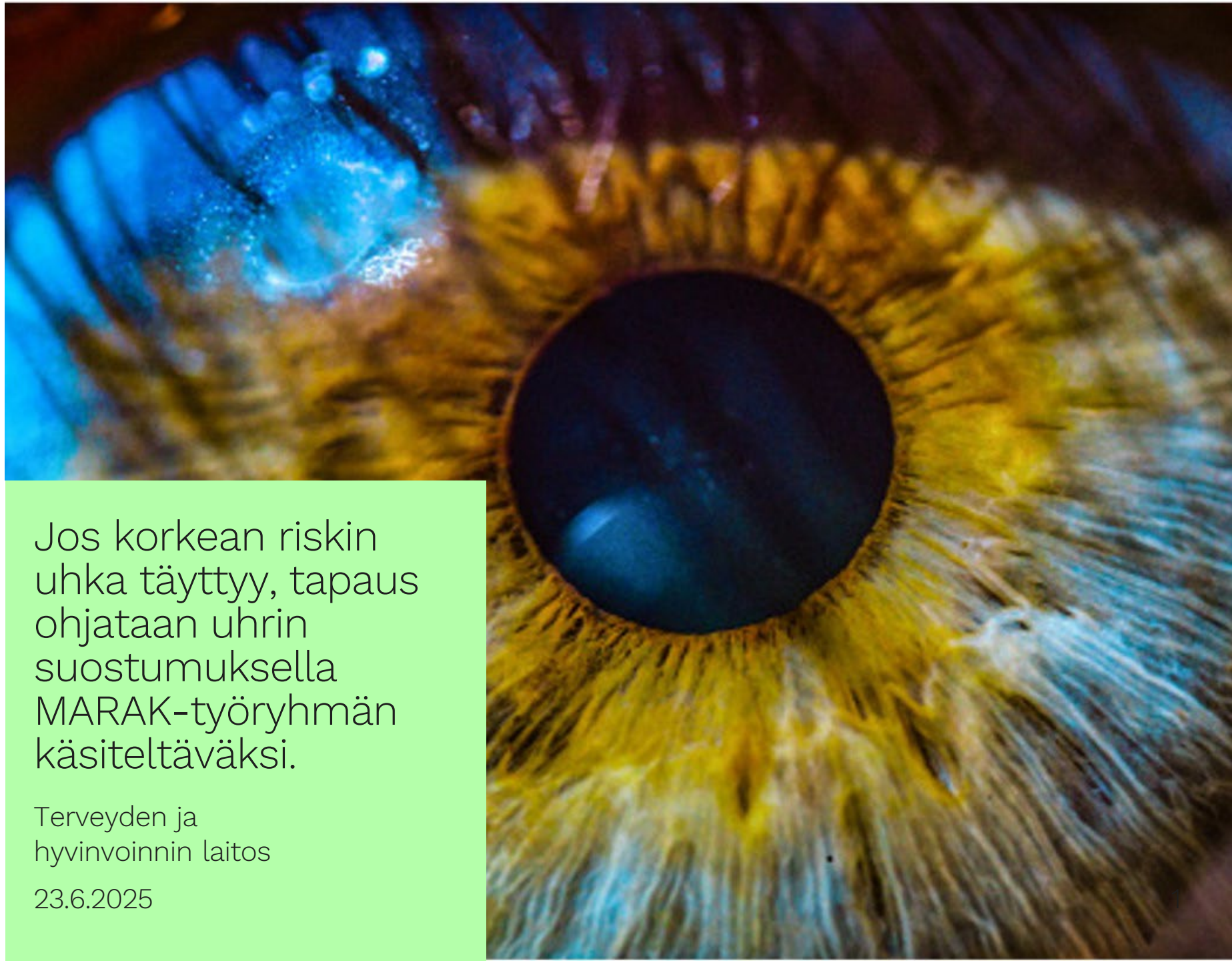
Riskinarviointi ja MARAK

Niklander & Heimonen

Jos korkean riskin
uhka täyttyy, tapaus
ohjataan uhrin
suostumuksella
MARAK-työryhmän
käsiteltäväksi.

Terveys- ja
hyvinvoinnin laitos

23.6.2025

Riskinarvioinnin viranomaisvelvoite; Istanbulin sopimus, artikla 51

Istanbulin sopimus (SopS 53/2015)
velvoittaa viranomaisia väkivallan
riskinarviointiin, kuoleman vaaran
arviointiin ja riskin hallintaan
yhteensovitetuin toimin.

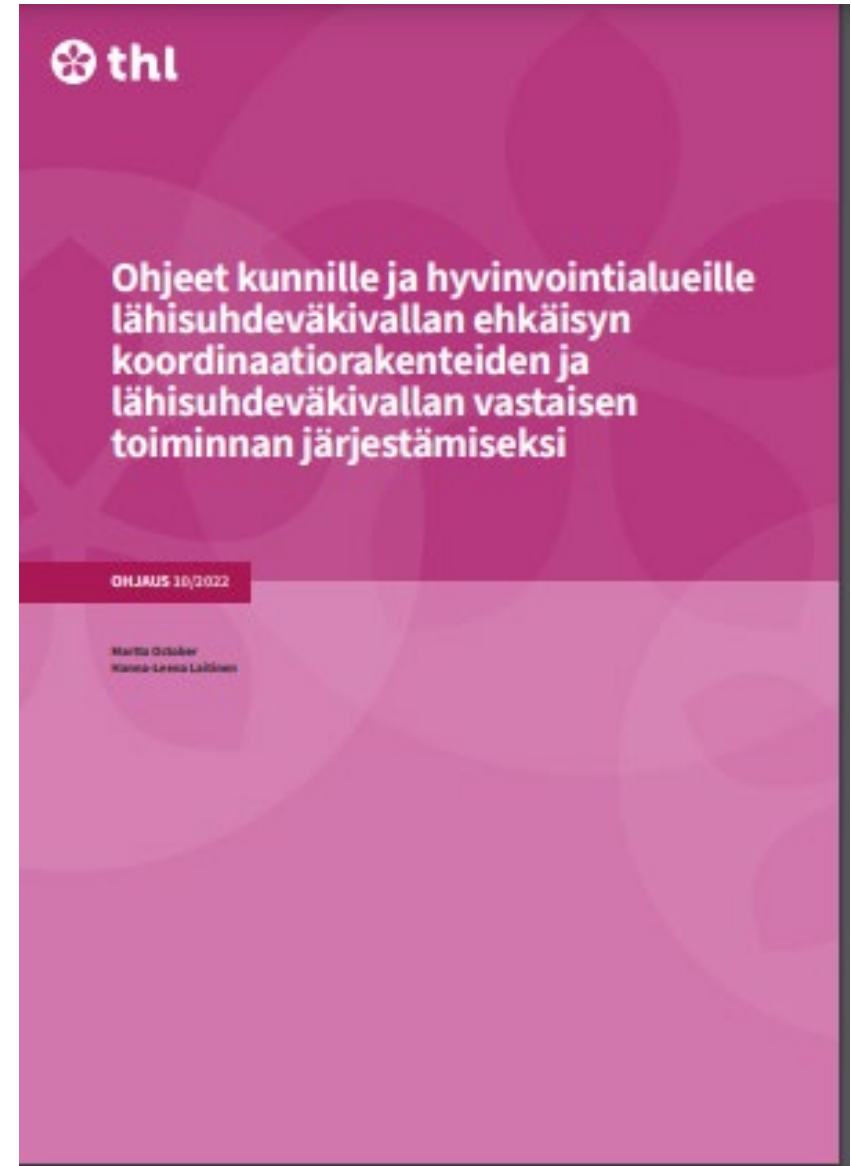
Riskinarviointivelvoite & THL kansallinen ohjeistus

- ”Kaikkien viranomaisten, jotka kohtaavat työssään asiakkaita, jotka ovat kokeneet väkivaltaa, **tulee arvioida väkivallan riskiä, vakavuutta ja erityisesti kuolemanvaaraa.** Viranomaisia koskeva riskinarviointivelvoite on Suomessa voimassa lain tasolla.
- Viranomaisille **tulee järjestää säännöllistä koulutusta** riskinarviointivelvoitteen täyttämiseksi.
- Riskejä arvioitaessa **tulee kiinnittää erityistä huomiota** erilaisiin, myös **harvinaisempiin väkivallan muotoihin** kuten kunniaan liittyvään väkivaltaan ja **huomioida erityisen haavoittuvassa asemassa olevat ---.**”

Ohjeistus kunnille ja hyvinvointialueille

- Ohjeet kunnille ja hyvinvointialueille lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn koordinaatorakenteiden ja lähisuhdeväkivallan vastaisen toiminnan järjestämiseksi.
- Suositustasoinen

Tutkimuksissa tunnistettuja vakavan parisuhdeväkivallan riskitekijöitä 1/2

- Päihteiden väärinkäyttö tai mielenterveysongelmat
- Raskaus tai pikkulapsiaika
- Ristiriidat lasten huollosta tai tapaamisista
- Ero tai aktiiviset eroaikeet käsillä
- Mustasukkainen ja kontrolloiva käytös
- Kumppanilla/ ex-kumppanilla väkivaltarikoshistoriaa

Tutkimuksissa tunnistettuja vakavan parisuhdeväkivallan riskitekijöitä 2/2

- Väkivalta raaistunut/ vammat vakavampia
- Yritykset kuristaa tai tukahduttaa uhria
- Aseiden käyttö
- Seksuaaliväkivalta tai raiskaus
- Vainoaminen
- Kumppani uhkaillut itsemurhalla tai yrittänyt itsemurhaa

Aikaisempi väkivalta +
voimakas mustasukkaisuus +
ero
=
Erityisen korkea vakavan
väkivallan riski

Väkivallan tunnistaminen, systemaattinen puheeksiotto

- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa tulee systemaattisesti kartoittaa lähisuhdeväkivaltaa
- Vain harva väkivaltaa kokenut ottaa väkivaltakokemuksensa oma-aloitteisesti puheeksi. Siksi lähisuhde- ja perheväkivallan tunnistamiseksi väkivaltakokemuksista tulee kysyä suoraan.
- Työväline: Suodatin- ja kartoituslomake:
www.thl.fi/vakivalta
- Kun lähisuhdeväkivalta tulee ilmi → velvollisuus arvioida toistuvuuden ja vakavuuden riskiä sekä kuoleman vaaraa → MARAK

MARAK – uhrilähtöinen riskinarviointi

- MARAK (moniammatillinen riskinarviointikokous) on työskentelymuoto, jolla pyritään auttamaan aikuisia vakavan/ toistuvan parisuhdeväkivallan uhreja.
- MARAK- työskentelyyn sisältyy:
 - 1) Asiakkaan kanssa täytettävä riskinarviointi (lomake),
 - 2) MARAK-työryhmän kokous, jossa laaditaan:
 - ammattilaisille toimintasuunnitelma,
 - uhrille turvasuunnitelma,
 - 3) Seuranta ja toimenpiteiden riittävyyden arviointi.

MARAK-toiminnan tavoitteet

- Tunnistaa vakavan parisuhdeväkivallan uhrin
- Parantaa uhrin turvallisuutta
- Vähentää väkivallan seurauksia
- Helpottaa avun tarjoamista
- Ehkäistä väkivallan uusiutumista
- Parantaa työntekijöiden välistä yhteistyötä
- Helpottaa tiedon jakamista

Kenelle MARAK on tarkoitettu

MARAK on tarkoitettu kaiken ikäisille aikuisille, jotka kokevat vakavaa/ toistuvaa parisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa.

MARAK-työskentelyssä voidaan käsitellä myös kunniaan liittyvän väkivallan tilanteita.

MARAK-työskentelyn vaiheet

Systemaattinen
puheeksiotto
sote-palveluissa

- 1) Työskentely alkaa, kun väkivaltaa kokenut **tunnistetaan** ja hän kertoo ammattilaiselle/ viranomaiselle kokemastaan väkivallasta tai sen uhasta.
- 2) Tämän jälkeen uhri käy ammattilaisen/ viranomaisen kanssa luottamuksellisen keskustelun tilanteestaan. Keskustelun aikana täytetään **riskinarviointilomake**, jonka lopputulos kertoo, onko hän korkeassa riskissä joutua vakavan väkivallan uhriksi.
- 3) Jos korkean riskin uhka täyttyy, tapaus ohjataan uhrin **suostumuksella** MARAK-työryhmän käsiteltäväksi.

MARAK-työskentelyn vaiheet

- 4) Työryhmä laatii viranomaisille **toimintasuunnitelman** ja uhri saa tuekseen tukihenkilön prosessin ajaksi. Uhrille tehdään **turvasuunnitelma**.
- 5) Työryhmä toteuttaa asiakastapauksen **seurantaa** riittävän kauan.

Riskinarvioinnin toteuttamisessa huomioitavaa

- Tee riskinarviointi aina asiakkaan kanssa yhdessä keskustellen, MARAK-riskinarviointilomaketta käyttäen.
- Selitä asiakkaalle, miksi riskinarviointi tehdään.
- Huolehdi, että asiakas voi puhua turvallisessa ympäristössä.
- Varmista millä tavalla asiakkaaseen voi turvallisesti ottaa yhteyden (huomioi digitaalisen väkivallan mahdollisuus).
- Lapset eivät saa olla riskinarvioinnissa läsnä.
- Riskinarvioinnin yhteydessä on hyvä selvittää asiakkaalle oman toimialasi luottamuksellisuus- ja tietosuojakäytännöt ja esim. ilmoitusvelvollisuudet (lapset).
- Selvitä tukihenkilön tarve.

Tukihenkilön tehtävät

- Voi toimia MARAK-käsittelyssä uhrin edustajana tuoden uhrin näkemykset ja mielipiteet esille.
- Voi toimia uhrin ja eri toimijoiden välisenä yhteyshenkilönä.
- Keskustelee ennen kokousta uhrin kanssa ja selvittää mahdolliset riskit ja uhat.
- Motivoi ja valmistaa uhria MARAK-kokousta varten.
- Tukee ja auttaa uhria mm. rikosprosessissa.
- Kulkee uhrin rinnalla prosessin ajan.
- Viranomaisilla silti aina vastuu toimenpiteiden toteutumisesta!

Riskinarvioinnin tarkoitus

MARAK-riskinarviointilomakkeen avulla on tarkoitus etsiä väkivallan kokijoista ne, jotka ovat korkeassa riskissä kohdata väkivaltaa uudelleen.

MARAK-riskin- arviointilomake

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

MARAK- riskinarviointilomake

Uhrin nimi:

Päivä:

Tunnistenumero:

- 24 kysymystä
- Standardoitu
- Perustuu tutkittuun tietoon väkivallan riskitekijöistä
- Löytyy joistakin asiakastietojärjestelmistä
- Ei näy Omakannassa asiakkaalle

Selitä asiakkaalle, että nämä kysymykset esitetään asiakkaan oman turvallisuuden vuoksi ja hänen suojelemisekseen. Merkitse x:lla, kun kysytty asia täyttyy. Käytä lomakkeella olevaa kommenttitilaa tarvittaessa, esim. jos tieto on peräisin jostain muualta kuin uhrilta.	Kyllä	Ei	Ei tietoa	Kommentteja
1. Onko käsiteltävästä väkivaltatapauksesta aiheutunut vammoja? (Mitä vammoja? Onko ensimmäinen kerta, kun tuli vammoja?)	☐	☐	☐	
2. Oletko erittäin peloissasi?	☐	☐	☐	
3. Mitä pelkää? Pelkäätkö uusia vammoja tai väkivaltaa? Kerro, mitä luulet (väkivallan tekijän/tekijöiden nimi...) tekevän ja kenelle (mukaan lukien lapset)	☐	☐	☐	
4. Tunnetko olevasi eristyksissä perheestä/ystävistä, esim. yrittääkö (väkivallan tekijän/tekijöiden nimi ...) estää sinua tapaamasta ystäviäsi/perhettäsi/lääkärinä tai muita?	☐	☐	☐	
5. Oletko masentunut tai onko sinulla <u>itsetuhoisia</u> ajatuksia?	☐	☐	☐	
6. Oletko eronnut tai yrittänyt muuttaa erilleen (väkivallan tekijästä/tekijöistä) viimeisen vuoden aikana?	☐	☐	☐	

Ohjaa MARAK-työryhmään uhrin suostumuksella, jos:

- Lomakkeen 24 kysymykseen kertyy **kyllä -vastauksia 14 tai enemmän** tai
- Ammattilaisen kokonaisarvion perusteella riski on kohonnut tai
- Samaan osoitteeseen on ollut poliisin kotihälytyksiä kolme tai enemmän vuoden sisällä.
- **Huomio:** Ammattilaisen iso huoli on riittävä peruste ohjata uhri MARAKiin, vaikka pisteet eivät täyttyisikään.

Lomakkeen tulosten läpikäynti

- Asiakkaalle voi olla hämmentävää kuulla, että hän on suuressa väkivaltauhan riskissä. Kerro omat johtopäätöksesi niin, että ne perustuvat asiakkaan vastauksiin ja omaan ammatilliseen näkemykseesi.
- Selitä asiakkaalle, mitä MARAK-työryhmässä tapahtuu (jos korkean riskin kriteerit täyttyvät).
- Muista huolehtia yhteydenpidosta lastensuojeluun.
- Akuutit tukitoimet tarvittaessa.
- Muista, että lomakkeen tulokset eivät ole ehdoton päätelmä riskistä; luota omaan ammattitaitoosi.

Tunnista uhri

Tee riskinarviointi

Riski ei
kohonnut

Kohonnut
riski

Tee
välittömät
toimenpiteet

Tarjoa apua,
huomioi
lomakkeen
vastaukset!

Pyydä
suostumus

Tee
välittömät
toimenpiteet

Tarjoa
tukihenki
lö

Toimita
riskinarviointilomake sekä
suostumuslomakkeet
MARAK- yhteyshenkilölle

MARAK-työskentelyn hyödyt

UHRILLE

Väkivallan vakavuus
selkeytyy

Avun saanti helpottuu

Tukihenkilö

Eri ammattialojen
tarjoamat palvelut

Apua myös lapsille

TYÖNTEKIJÄLLE

Väkivallan vakavuus
selkeytyy

Jaettu vastuu uhrista ja
lapsista

Tiedonvaihto helpottuu

Töiden päällekkäisyys
vähenee

Työmäärä vähenee

MARAK-työssä hyödynnettävät työkalut

- [Lähisuhdeväkivallan suodatin- ja kartoituslomake](#)
- [MARAK-riskinarviointilomake](#)
- Suostumuslomake – joka työryhmällä oma
- Asiakkaalle [henkilökohtainen turvasuunnitelma](#)
- MARAK-työryhmälle toimintasuunnitelma
- THL:n [väkivalta-aihesivulta](#) löytyvät muut väkivaltatyön lomakkeet
- Edellä mainitut lomakkeet löytyvät myös joistakin asiakastietojärjestelmistä.

Hyvä muistaa!

- Työskentely tapahtuu asiakkaan yksilöidyllä suostumuksella.
- Asiakkaalla on oikeus perua suostumuksensa milloin tahansa.
- Suostumus varmistetaan kirjallisella suostumuslomakkeella.
- Asiakkaalla on mahdollisuus saada työryhmästä moniammatillinen apu tilanteeseensa, mutta hän voi halutessaan myös rajata MARAK-työskentelystä pois jonkun osallistujatahon.
- Väkivallan tekijän tietoja ei käsitellä lainkaan kokouksessa.
- Tekijän kanssa väkivaltatyötä tekevä ei saa olla läsnä MARAK-kokouksessa, kun uhrin asioita käsitellään.

Tukihenkilön rooli Kymenlaakson Marak-työryhmissä

- Tukihenkilönä asiakkaalle voi toimia tuttu ammattilainen mistä tahansa palvelusta, tavanomaisimmin palvelusta, josta asiakas ohjautuu Marak-prosessin.
- Tukihenkilö voi toimia asiakkaan tukena Marak.n ohjautumisessa, Marak-kokoukseen valmistautuessa, Marak-kokouksen aikana sekä tilanteen seurannassa. Tukihenkilö voi osallistua myös seurantakokoukseen.
- Marak-työryhmien sihteeri voi myös toimia tukihenkilön roolissa.
- Tukihenkilön tarvetta ja mahdollisuutta arvioidaan ja tukihenkilöstä sovitaan tapauskohtaisesti.

Marak.n liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä Marak-työryhmien puheenjohtajiin ja sihteeriin sekä palvelujen Marak-työryhmien edustajiin.

Marak-puheenjohtajien ja sihteerien yhteystiedot löytyvät Kymenhva.n intrasta.

Marak.n ohjautuvien asiakkaiden kohdalla yhteydenotto ensisijaisesti Marak-työryhmien sihteeriin kokouksen järjestämiseksi.

Lisätietoja:
www.thl.fi/marak
www.thl.fi/vakivalta